

HOTSSEN GRAFIA

HABE aldizkariaren 345. alearekin batera banatu dizugun koadernoak, garai batean HABEKO MIK komiki-aldizkarian argitaratutako izen bereko lanaren berrargitalpena duzu.

Boni urkizu eta Enrike Larrarte lankideek egindako lana berreskuratu eta lehen atalka, orain dena batera, aurkeztu nahi dizugu. Jakizu, gainera, aldizkariarekin batera banatu dugun CDan hots guztien zerrenda aurkituko duzula: euskaraz, gaztelaniaz eta frantsesez, bertan behar duzun hitza edo moldea aurkitzeko modua izan dezazun.

Gaur egun irudiak gero eta indar handiagoa du munduan. Begi bistakoa da irudira jarria dagoenak errazago bereganatzen dituela ezagutzak irudiaren bitartez, hala nola, jeneralean, gure haur eta gazteek. Hauxe da, zalantzarik gabe, komikiak euskararen irakaskuntzan izan dezakeen baliagarritasunaren arrazoia.

Komikia, ordea, ez da irudi hutsa, edo ez marrazki hutsa behinik behin. Literatura ere bada. Marrazkiak eta hitz idatziak osatzen dute arte honen bilbe adierazkorra. Horregatik irakurtzen dena eta ikusten dena zenbat eta elkarrekin lotuagoak eta elkarren neurrikoagoak izan, orduan eta eragingarriagoa medio honen eragina.

Bestalde, komikietako irudia egituraz, kolorez, marrazkiz teknika edo arte berezia den bezala, hala berean behar du izan egokia eta berezia komikieta-ko literaturak ere: singlea, argia, ahozko-ahozkoa eta grafian ere “grafikoa”. Alde horretatik garrantzi berezia dute onomatopeiek eta hotsek.

Euskarak onomatopeia eta hotsen adierazpen bere-bereak ditu, bere grafia duen bezala. Agi denean, ez ditugu guztiok era berean edo batean entzuten geure inguruko soinuak eta, noski, hizkuntzak badu lotura entzuteko era horrekin. Hizkuntza batekoak “kokoroko” entzuten eta idazten dute oilarraren deia guk “kukurruku” entzuten dugun bitartean. Ez da, beraz, zilegi ingelesezko komikiek txakurra “wau” egunez jartzen dutelako euskaraz ere zaunka horrela idaztea. Eta mila arazo-ekin eta trabarekin egiten dugu topo komikietan horrelako onomatopeia eta hotsak euskaraz eman behar ditugunean.

Horixe duzu ba, irakurle, hurrengo orriotan azaldu eta landu nahi duguna. Onomatopeia batzuk emango ditugu eta komikietan sarri-sarri azaltzen diren hots batzuk euskal grafiaz nola eman aztertu nahi genuke.

Boni Urkizu eta Enrike Larrarte

